

studere voluerit, an quod prorsus mentem suam de eodem, ceu Scriptore antea laudibus cumulatissimo æquè ac omnibus notissimo, aperire supervacaneum duxerit?

XXIX.

Novo *Curtio* quodam opus esse, hoc præcipuè temporis articulo, videtur, qui Victoriæ LEOPOLDO Imperatori Romanorum Augustissimo augustioris sermonis Majestate gratularetur, quam Divinâ favente Gratiâ & valido Fœderatorum, speciatim Regis Poloniae, auxilio, à Turca immanissimo Christiani Nominis hoste reportavit, dum VIENNAM novem hebdomadarum spatio miserè obsessam, die 4. Mensis Septembris, ceu Relationes habent hebdomadariae, feliciter liberavit: eam uti diem PROTUS nomine suo in Calendariis quibusdam exornat, ita SUPRO i.e. *supero*, T. i.e. *Turcam* omine literali continet felicissimo. Faxit DEUS Principum Stator & Vindex, ut LEOPOLDUS, quod literarum per PELLO Duos transpositio pulchrè insinuat, uno jam hoste DEI gratia feliciter pulso, de altero quoq; eâdem ad-
jutus, feliciter pulso tandem triumphet!

(2.)

DE

Q. CVRTII RVFI

Historici

ÆTATE,

in Ordine, uti vocant, Circulari

PRÆSIDE

RECTORE h. t. MAGNIFICO

DN. M. MAGNO DANIELE

OMEISIO,

Ethic. & Eloqv. P. P. Celeberrimo,

disputabit

HERMANNVS BREVERVS,

Riga-Livonus.

d. 27. Octobr. A. R. S. CIO IOC LXXXIII.

ALTDORFI,

Literis Henrici Meyeri, Univerfit. Typographi.

B. C. D.

De

Q. CURTII RVFI

Historici

ÆTATE.

TH. I.

Vo ævo, & quo sub Imperatore Romano Q. Curtius Rufus Res gestas Alexandri M. literis mandaverit, omni non caret dubitatione. Locos duos producent palmarios ex ipso Curtio in hujus ætatem inquirentes Critici. Quorum locorum alter legitur Lib. IV. cap. 4. sub fin. ubi Historicus loquitur de Tyro urbe, ipsumq; caput his obfignat verbis: *Multis ergo casibus defuncta (Tyrus) & post excidium renata, nunc tamen (alii legere malunt nunc tandem) longa pace cuncta refovente, sub tutela Romanæ mansuetudinis adquiescit.* Alter continetur Lib. X. cap. 9. num. 3. & seqq. Proinde jure meritoq; populus Romanus salutem se Principi suo debere profitetur, cui noctis, quam pene supremam habuimus, novum sidus inluxit. *Hujus hercule, non Solis ortus, lucem caliganti reddidit mundo; quum sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tum exstinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempestatem subita serenitate discussit. Non ergo revirescit solum, sed etiam floret imperium. Absit modo invidia, excipiet hujus seculi temporis ejusdem domus utinam perpetua, certè diuturna posteritas.*

II.

Equidem de locorum horum, cum primis posterioris,

A

fen.

sensu, fateor, parum convenit inter Criticos eminentiores. Alii enim per *novum sidus* intelligunt Augustum Cæsarem, quem Romanæ fidicen lyrae *Julium sidus* appellat Lib. I. Od. 12; adeoq; Curtium sub Augusto scripsisse autumant: ut Aldus Manutius, Hieron. Wolfius, Joh. Jac. Frisius, Joh. Georg. Herwartus; sub Augusto & Tiberio, Joh. Maria Cantanæus, Raderus, Pithceus, Bongarsius & Philippus Caroli. Alii *novum* illud *sidus* Claudium esse volunt, de quo Seneca, *Sidus hoc, ait, semper luceat!* ac verba illa priora de nocte pene suprema, de C. Caligulae cæde, atq; hinc secuta confusione, explicant; ut J. Lipsius, Barnab. Briffonius, & Puteanus. Joh. If. Pontanus ista Curtii verba: *Non ergo revirescit solum, sed etiam floret imperium,* de Trajani temporibus vult intelligenda; idq; verbis Flori similibus comprobare nititur, quibus usus hic est circa præfationis suæ finem: *Sub Trajano principe senectus imperii, quasi reddita juventute, revirescit.* Nonnulli deniq; *novum sidus* accipiunt de Fl. Vespasiano Cæsare; ac priora Curtii verba referunt ad bella civilia, post Neronis cædem, (dum Imperator certus non erat) à Galba, Othone & Vitellio gesta; quin illa etiam in priore loco à Curtio allata de longa pace cuncta resorbente, Vespasiano melius aptari volunt quam Trajano: sub Vespasiano enim, ajunt, longa pax erat: utpote qui Templum Pacis prope forum exstruxit, & in cuius nummis legitur: PACI ORBIS TERRARVM. Insuper & palpationem istam Curtii de perpetua certè diuturna posteritate, Vespasiano melius convenire dicunt, quam Trajano *ἄπειρα*. Hac in opinione versantur Jan. Rutgersius, Vossius, Bœclerus, Christoph. Arnoldus, Loccenius. Vid. Auctorum horum plerorumq; diversis sententiis istis addictorum verba & argumenta, apud Gerh. Joh. Vossium Lib. I. de Histor. Latin. cap. XXIX, & Celsæbr. Arnoldum nostrum in Dissertat. Animadversionibus Phil. Caroli Curtianis præfixa, itemq; Freinshem. in Commentar. cap. I.

III. Et.

III.

Esti igitur Viri hi maximi laudatissimiq; discrepent quidem inter se de certi Principis ævo, quo scripserit Curtius; omnes tamen, cum pluribus aliis illustribus elegantioris literaturæ Luminibus, in eo consentiunt, Rufum nostrum vixisse & scripsisse Historiam suam de Alexandro M. seculo post natum Salvatorem primo, h. e. iis temporibus (ut Popmæ verbis enunciem) *quibus bonæ artes & studia literarum floruerunt*, sive, uti Puteanus loquitur, *ævo optimo atq; eruditissimo, aut certè illi proximo*: eumq; adeò, quos novi omnes, qui de Lingvæ Latinæ Ætatibus scripserunt, ob styli elegantiam ad Romanum filum probè formatam, inter Scriptores Romanos *argenteæ ætatis*, aut qui Latinam Lingvam tanquam vivum quoddam ac spirans humanæ vitæ simulacrum intuentur, ad *virile robur*, referre nulli dubitant: ut Jul. Cæs. Scalliger, Gerh. Joh. Vossius, Gasp. Scioppius, rigidus ille Latinitatis fatelles, (cujus verba in Consultationibus suis hæc sunt: *Hujus, puta argenteæ de qua loquitur, ætatis est Curtius, sed prope aurea dignior*) Jac. Masenius, Ol. Borrichius, & alii, quos secutus sum in Theatri mei Eloquentiæ Sect. I. Cap. 3. Solus, quod sciam, Obertus Gifanius, ad declinantem pauperatam Lat. Lingvæ ætatem Historicum nostrum refert; in eadem tamen classe collocat, qua collocavit Plinius, Tacitum, Florum, Svetonium; nostrumq; his commendat verbis: *Q. Curtius, qui exposuit historiam Alexandri M., argutus, elegans & nervosus scriptor.*

IV.

Nempe enim, quemadmodum cibi aliqui sunt, omnibus aut plerisq; mortalibus illicce sapore grati, aliqui ingrati ac parientes nauseam; ita Criticis ac Philologis piperati peccatoris, Scriptores, cum primis veteres, ratione styli distinguuntur: & Curtii adhuc stylus, si non omnibus, certè plerisq; tam jucundè sapuit, sapitq; hodie, ut auctorem hunc seculi

A 2

post

post N. C. primi, quo Romana lingua multum adhuc floruit, felicitate dignissimum iudicem, cumq; in illis numerent, qui, ut Tullius loquitur, *in scribendo rationem tanquam obrussam adhibuerunt*; ejusdemq; auctoritate, ubi de vocum & phrasium Latinarum valore ac puritate agitur, veluti Lydio utantur lapide. Quorum Sapientissimorum Virorum (per quos intelligo Vallas, Linacros, Erasmos, Budæos, Scaligeros, Muretos, Turnebos, Stephanos, Lambinos, Gruteros, Lipsios, Puteanos, Casaubonos, Vossios, Giphianos, Piccartos, Godlenios, Bœcleros, Buchneros, Scioppios, Præfchios, Bosios, Borrichios, Arnolds, Vortsius, & longè plures religiose venerandos silentio) consentiens & amulitatum iudicium contemnere, ne censuram mereatur haud ferendæ arrogantia, valdè vereor.

V.

Illud maximè mirari licet, Nobilissimum Diligentissimumq; *Cass. Barthium* in Adversarior. Lib. LIV. cap. 7. scribere non vereri: *Ævum Curtii fortè non tam vetus est, quam censent etiam subtilissimi iudicii homines, & nos alibi prolixius opinaturi sumus.* Hanc verò opinionem suam, nisi fallor, prolixius diducit in Animadversionibus suis ad Claudianum pag. 1164 & 1165; ubi ad locum illum Curtii Lib. X. cap. 9, *Proinde jure meritoq; - diuturna posteritas; hæc commentatur: Varo distrahant Eruditissimi Viri hæc verba, ut Curtii ætatem ex iis hauriant. Utcumq; autem concludendum arbitrentur, ego Curtium cum toto flore eloquentiæ suæ non multò antiquiorem Claudiano nostro arbitror, utpote cujus dictio declamatorum acumen ad Panegyristarum affectiones jam dum inclinet, siquidem veritati præjudicia prævalere non sustineamus. Certè tam veterem esse, quam volunt pleriq; minimè credidero, cum tot Grammaticorum nemo ullus ejus mentionem faciat, præcipuè non paucis in eo apparentibus dignis nota & observatione. Et quæ frons Quintilianos fuerit inter Historicos istum non referenti, si ante eum vixisset? Minimè omnium*

omnium eo eloquentiæ magistro antiquior est Curtius. Mesi quis audiet, hæc verba (ex Lib. 10. Curtii: Proinde jure meritoq; Pop. Romanus salutem se principi suo debere proficitur &c.) de Theodosio exaudiet. Novum enim sidus novam domum innuit; duo filii firmitatem ejus: at antiquum jam imperium, imò pene exoletum, verba illa, non ergo revirescit solum, sed etiam floret &c.

VI.

Verum enim verò nolo hic magno Barthio, velut mortuo leoni, barbam vellicare: id tantum Beati cum Viri pace monere liceat, quod jam olim monuit Lipsius, quomodo hæc de Theodosio opinio cum geminis illis Curtii locis conciliari possit? In quorum priore dicitur: *Tyrus nunc, longa pace cuncta refovente, sub tutela Romanæ mansuetudinis adquiescit.* Et in posteriore: *Non ergo revirescit solum, sed & floret imperium; cum sanè & ante Theodosium, & imperante ipso, bella gravissima gesta fuerint non solum externa cum Gothis, sed & civilia cum Maximo & Eugenio tyrannis; ut ita non reviruerit tunc ac flourerit aded imperium, longaq; pax cuncta minimè refoverit.* Insuper haud magni ponderis argumenta sunt reliqua, quibus sententiam suam de ævo Theodosiano stabilire conatur Eruditissimus Barthius; ut quando scribit: *Ego Curtium cum toto flore eloquentiæ suæ non multò antiquiorem Claudiano arbitror, utpote cujus dictio declamatorum acumen ad Panegyristarum affectiones jam dum inclinet &c.* Equidem nolim nunc in laudes excurrere amplissimas (vid. Cap. II. Commentar. Freinshem.) quibus Stylum Curtii nitidum, tersum, elegantem ornârunt doctissimi ac summi undiq; Viri, (quorum complures, si ad Latine scribendi studium in primis respexerim, haud æstimem Barthio inferiores) easq; densò congeitas agmine uni opponere Barthii præjudicio; hoc tantum quæro, qui fiat, si Curtiana dictio declamatorum acumen, uti loquitur, ad Panegyristarum affectiones aded inclinât, ac prout Lib. XXVII Adversar. cap. XV. pag. 1302, similem pene in modum scribit, si floriditas Curtiana declamatorum affectui

abnoxia magis est, quam summorum auctoritas ferat: qui fiat, inquam, cur ipsius Curtii auctoritate in iisdem Adversariis suis toties utatur Barthius ad probandam plurimorum verborum ac dictionum elegantiam ac Latinitatem, principibus; ac probatissimis auctoribus Curtium sociare nullus erubescat? Ita namq; legitur e. g. Lib. II cap. XI Adversar. pag. 72: *Agmen præcipue in itinere est, omnibus verè Latinis Scriptoribus uniuersum exercitum designat. Multoties ita Livius, Curtius, Sallustius, nemo non deniq; melioris notæ. Lib. XII cap. X pag. 68; Moliri cum grandi conatu mouere aliquid significat. Virgilius: Fulmina molitur dextrâ. Curtius Lib. VI: Clausum aditum domus moliebatur quinquaginta juvenum promptissimis stipatus. Lib. XXV cap. XIV pag. 1244: Ita & majorum gentium Scriptores: Curtius Lib. IV: Si saniora consilia tandem &c. Adhæc quanti momenti est illud, quod Barthius dicat in loc. ad Claudianum citato: Certè tam veterem esse Curtium, quam volunt pleriq;, minimè credidero, cum tot Grammaticorum nemo ullus ejus mentionem faciat. Evidem verum est hoc, Grammaticos veteres, inprimis illos, quos edidit Helias Putschius, Curtii nostri, quod sciam, nusquam facere mentionem: sed nec mentionem illi faciunt Taciti, Justinii, ac plurium; ergo neq; hi tam erunt vetusti, quam volunt pleriq;.*

VII.

Pergit Barthius: *Et quæ frons Quintiliano fuerit inter Historicos istum non referenti, si ante eum vixisset? Sed R. Quintilianus in cap. illo I. Lib. X. Institut. à virorum laudatione abstinuit; quod ibidem disertim docent hæc ejus verba: Habebunt, qui post nos de Oratoribus scribent, magnam eos, qui nunc vigent, materiam verè laudandi. Sunt enim summa hodie, quibus illustratur forum, ingenia. Et postquam aliquot antea laudaverat Poetas, addit: Sunt clari hodie quoq;, & qui olim nominabuntur. Planè ad mentem nostram ὁ παῖς Bœclerus in Dissert. de Elogv. Politici Part. postter. th. LVII de Tacito scribit: Commendatus*

esse

esset procul dubio elegantissimè, etiam à Fabio Quintiliano, tum inter oratores, tum in historia: nisi virum memoria seculorum dignissimum, posteris laudandum, ex instituto sui operis, in quo virorum prædicatione abstinuit, relinquere statuisset. Jam verò ex opinione Virorum Celebratissimorum, qui textum illum Rufi nostri Lib. X. de Vespasiano accipiunt, Curtius utiq; æquivalis esse potuit Quintiliani; ac proinde in Tab. etiam Chronologicis Schraderi τὰ πολυμάθητάς Sec. I. post N. C. circa Vespasiani tempora, Curtium immediatè sequitur Quintilianus; & Auctor Dialogi illius de Caussis Corruptæ Eloquentiæ (qui à multis Quintiliano adscribi solet, rectène an secus? ipsi quidem disquisiverint :) temporibus sanè vixit Vespasiani, ut de se scriptor idem ibidem testatur.

IIX.

Magis verò crepera ac nova planè, nisi me omnia fallunt, sententia est, quam propugnare non ita pridem ausus est Vir quidam Clarissimus, alibi potius, quam hac parte, quæ ab eo cogimur dissentire, nominandus. Is in Dissertationis suæ de Q. Curtio R. th. XII hæc habet: *Prorsus ergo cum Cass. Barthio nobilissimo æquè ac eruditissimo Viro statuendum fuerit, ævum Curtii non tam vetus esse quam censent etiam subactissimi iudicii homines, quin potius pro supposititio recentioris cujuspiam scriptoris setu habendam Alexandri M. historiam, qui post renatas literas, felici veterum imitatione eximiam scribendi facultatem adeptus, opus hocce suum Romano sub nomine prodire voluerit. Quamvis verò quemlibet facile patiar suo abundare sensu, neq; temerario contradicendi studio flagraverim unquam; liceat tamen bona cum Honoratissimi Viri gratia hanc paulisper trutinari opinionem, solo ex amore indagandi Veri, ac perspicendi ergo, num jure an injuria Q. Curtii Rufi atas, & consequenter auctoritas Latinitasq;, studiose elegantiorum literarum juventuti adedò suspecta reddi possit ac debeat?*

IX. Quam

Quam sententiam de Curtii ætate tueatur, & quibus eam argumentis corroboret *Barthius*, vidimus; nobisq; persuademus, de eodem verba theof. istius XII priora tantum accipienda esse, non itidem posteriora. Vbi namq; *Barthius* Q. Curtii historiam de Alexandro M. post renatas demum literas scriptam affererit, me certè fugit; nisi fortasse in Scriptorum dubiorum Catalogo, qui tamen, ut opinor, nondum prodit. Auctor itaq; Dissertationis novæ Clarissimus in ea solus versatur opinione, Q. Curtii Historiam de Alexandro M. pro suppositito recentioris cujuspiam Scriptoris foetu habendam esse, qui post renatas literas (h. e. seculo post N. C. decimo quarto vel potius decimo quinto, his enim seculis respirasse literas elegantiores & è tenebris suis iterum emeruisse novimus) opus hocce suum Romano sub nomine prodire voluerit.

X.

Ad hanc suam in aliorum quoque animos insinuandam sententiam, sub initium Dissertationis, quatuor producit Vir Clarissimus Curtii nomine in Veterum Auctorum monumentis insignes; quorum unius apud Ciceronem, alterius apud Juvenalem, tertii apud Svetonium, quarti apud Eusebium, mentio fiat; ac nullum tamen ex his quatuor esse, cui scriptio Historiæ de rebus Alexandri M. jure attribui queat, jam pridem à Viris Doctissimis evictum esse, scribit. At enim verò de Curtio, cujus meminit Cicero Lib. 3. ad Q. Fratrem Epist. 2. itemque de Curtio Juvenalis Sat. XI. (qui planè non est Q. Curtius Rufus, sed Curtius Montanus, de quo idem Juvenalis Sat. IV. & Tacit. Lib. IV. Histor. c. 40 & 42,) nec non de Curtio Salasso apud Eusebium, alii viderint; nobis certè ipsis perquam videtur probabile, nullum ex his tribus nostrum fuisse Curtium. An verò à Viris Doctissimis jam pridem evictum sit, Q. illum Curtium Rufum, de quo in Rhetorum Illustrium Vitis egit Svetonius, alium esse quam Historicum nostrum, id nondum liquet.

XI. De

De Curtio hoc Svetoniano res ita habet: Deprehendit Achilles Staius, multum deesse Libello Svetonii de Claris Rhetoribus hodie exstanti; & quòd in Catalogo sive Indice, sub initium duorum MSS. Codicum, præter Rhetores istos, quorum in fragmento Tranquilli mentio fit, hi quoque undecim legantur: L. Cæstius Pius, M. Porcius Latro, Q. Curtius Rufus, L. Valerius Primanus, Virgilius Flavius, L. Staius Vrsulus, P. Clodius Qvirinalis, M. Antonius Liberalis, Sextus Julius Gabinianus, M. Fabius Qvinctilianus, Tullius Tiro. Qua in enumeratione jungitur Q. Curtius Rufus cum L. Statio Vrsulo & P. Clodio Qvirinali, qui sub Claudio & Nerone viguerunt, & cum M. Fabio Qvinctiliano, illo procul dubio, qui Oratorias Institutiones reliquit, ac teste S. Hieronymo in Chronico, à Galba Romam deductus est, & floruit sub Vespasiano. Unde potius Viri plures Doctissimi Svetonianum hunc Curtium valdè probabiliter conjiciunt fuisse Historicum nostrum. E quibus nunc tantum adducam Casaubonum, qui in Animadversionibus ad Svetonii Indicem Excellentium Rhetorum, ubi nominatur Q. Curtius Rufus, ita scribit: Hunc illum esse, cujus historia rerum Alexandri elegantissimè scripta in doctorum manibus versatur, pene assentior Viris eruditissimis ex istis manibus. In eandem sententiam inclinant pariter Gerh. Jo. Vossius & Christoph. Arnoldus: quorum ille Lib. I. de Hist. Lat. c. 28, postquam nonnulla protulit de Q. illo Curtio Rufo, de quo in Rhetorum Illustrium vitis egit Svetonius, concludit tandem: Rhetore sanè illustri, dignissima hæc historia est. Usq; adeò auctor is verborum est eligens, nec perspicuè minus quam ter se scribit; acutus etiam est insententiis, inq; orationibus mirè disertus. Inò vel Augusto ævo digna est dictio; vel proximè abit.

XII.

Deinde mirari subit, cur præter quatuor istos Curtios non produxerit etiam Vir Clarissimus Q. illum Curtium, cujus

B

men-

mentio fit apud Corn. Tacitum Lib. XI. Annal. capp. 20 & 21, & Plin. Jun. Lib. VII. Epist. 27 ad Suram; ad quam Epist. ira commentatur Joh. Maria Catanæus p. m. 442: *Lego in fide digno exemplari, historiam de gestis Alexandri compositam à Q. Curtio Rufo, qui inibi fateretur se fuisse sub Augusto, & Tiberio, & sub Vespasiano, quantum conjectura assequi possumus.* Sic & Philippus Caroli Animadvers. I ad Lib. I. Curtii, testimonia C. Taciti, Svetonii & Plinii Nep. de Curtio nostro accipit; quemadmodum & Barnab. Briffonius, Popma, Loccenius, Arnoldus, insignes Philologi, istum Svetonii, Taciti & Plinii Curtium unum eundemque fuisse putant. Vbi forte regerat aliquis: Ohedum, boni viri, quid ait? Vosne Curtium ad Tiberium & Vespasianum referatis, Cæsares tanto intervallo sejunctos? At verò tantum id non est intervallum. Ab ultimo enim Tiberii anno usque ad El. Vespasiani primordia regni, numerantur anni duo & triginta, ita ut sub Vespasiano jam senex Historiam suam scribere potuerit Curtius, præsertim cum Tacitus Curtio suo longam post Tiberii tempora senectam expressè tribuat in cit. cap. 21 Lib. XI. Annal.

XIII

Objicis ex Thef. X Dissertationis Novæ: *Locus ille Curtii Lib. X cap. 23 (legendum: cap. 9) in diversas pugnantessq; sententias, haud incerto falsitatis argumento, distrabitur; adeoque verba illa hanc præcipue ob causam inserta esse quis crediderit, ut autoritas aliqua scriptori recentiori conciliaretur.* R. Non sequitur: **Locus** hic variè à variis explicatur; E. certò falsus est, aut suppositus. Sufficit, Philologos excellentiores, quantum memoria teneo, omnes, præter Barthium, eum de diversis quidem Imperatoribus, attamen de hoc vel illo Imperatore seculi post N. C. primi, intelledum velle; quò ipsò auctoritati & antiquitati Curtianæ haud leve accedit pondus. Neque verò illud sequitur: **Locus** isthunc Curtii diversè diversi interpretantur; E. vel Auctor ipse, utpote scriptor recentior,

vel

vel alius quispiam hæc verba inferens, impostorem egit, ac vetustatis specie, per Romani imperii mentionem, imponere voluit posteritati. Hæc si procederet consequentia, siquæ loquum quemvis ancipitem suspicione tali adspargere liceret, laboraret hercle multum fides historica, ac plurima de scriptoribus antiquis testimonia suspecta fierent maximè. Meliora quæso! de ipso Curtio, utpote scriptorem candido, lacteo ac minime fucato, (quibus elogiis illum ornant Ludov. Vives, Barthol. Merula, Popma, Lipsius, Puteanus, Loccenius,) dignoque prorsus, cujus fama sincera fervetur ac inviolata! Ecquid verò, si Historiam hanc Alexandrinam post renatas demum literas concinnatam existimaveris, ad illum Curtii locum dixeris Lib. IV. c. 4: *Tyrus nunc, longa pace cuncta refovente, sub tutela mansuetudinis Romanae adque viscit?* cum Tyrus diu ante renatas literas, nempe anno Hegiræ 518, sive A. C. 1124 in Saracenorum potestatem jam devenerit. Vid. Calvis. ad Annum dictum. Sed prævideo responsum: Nempe & illa verba inserta sunt, ut auctoritas aliqua Scriptori recentiori conciliaretur!

XIV

Age verò excutiamus nunc palmarium, ut videtur, Viri Clarissimi argumentum. *Interea verò verius est, inquit th. XI, ante seculum à C. N. quintum decimum, neminem omnium repertum esse, qui vel per transennam, Curtii Historici, scripteve ab illo Historie mentionem injecisset: quin etiam neminem in hunc usque diem quicquam apud veterem aliquem Autorem reperisse ex Curtio citatum, diligentissimus Curtii Commentator Freinshemius in suis Commentariis quàm rectissime asseruit.* In th. porrò XXV & XXVI dicitur, *primum fuisse Joh. Tortelium Aretinum, qui aliquot locis auctoritate Curtii fuerit usus in Libro suo de Orthographia, Venetiis A. C. 1495 impresso.* Enimverò, ut de Tortelio hoc pauca monere liceat, iste quidem ejusdem liber anno demum 1495, mox iterum A. 1496 impressus est; claruit tamen ipse Tortelius anno jam 1420, secundum Conrad. Gefnerum in

B 2

Biblio.

Bibliotheca; ut aded minus vero videatur simile, Tortelium, virum pro iis temporibus bene doctum, & cui Laurent. Vala suos Elegantiarum Libros dicavit, si vel parum suboluisset ipsi, quod Curtius *post renatas* sive illo sive proximè antegresso seculo *litteras* suam demum concinnaverit historiam, tam musteum scriptorem, iuxta cum Terentio, Virgilio, Horatio, Justino, aliisque antiquis ac probatis auctoribus, citatis in locis, allegasse, Curtiique auctoritate in re veteri Orthographica toties uti voluisse. Sed neque vero verius est illud, *ante seculum à N. C. quintum decimum neminem omnium repertum esse, quod vel per transennam Curtii historici mentionem inieisset*: producemus enim Scriptores, qui hoc egerunt, non Tortelio tantum, sed ipsa etiam literarum *renovatio* sive renovatione, antiquiores.

XV.

Primus esto *Joh. Sarisberiensis*, Carnotensis Episcopus, B. Thomæ Cantuariensis discipulus, qui, secundum Balæum & Rob. de Monte, obiit A. C. 1182, atque in Policratico suo, sive scripto de Nugis Curialium, Lib. VIII cap. XVIII, ubi de tyrannicis eorumque exitu agit, hæc reliquit verba: *Quæ si quis diligentius recenseri voluerit, legat ea, quæ Trogus Pompejus, Josephus, Egeſippus, Suetonius, Curtius, Corn. Tacitus, T. Livius, & alii historici, quos enumerare longum est, suis comprehenderunt historiis.* Vbi aded inter celeberrima veterum *Historicorum* nomina noster laudatur Curtius. Alter esto *Philippus Gualterus* (alii scribere malunt *Galterus*) Episcopus Infulanus, quem nonnulli, inter quos ipse Barthius, Sarisberiensis æqualem autumant, alii, ut Valerius Andræ, ac Vossius de Poëtis Lat. pag. 74, A. 1250 claruisse ferunt. Hic in *Alexandreide*, sive carmine suo, quo Libris X (non IX, quod notandum adversus Vossium loc. cit.) cecinit res gestas Alexandri M., Curtium nostrum, planè secundum *Historiæ* ordinem, & ad verbum, quantum poterat, imitatus est. Reperit quidem Vir Clarissimus ex hypothesi sua, *Gualterum hunc Belgam in Alexandreide*

non

non tam voces *Curtianas* in versum redeſſe, quam *Curtium* versus ex isto Autore desumptos *Historia* sua soluto sub orationis schemate inseruisse; theſ. 9. Sed hæc dicuntur; unde verò probantur? Ecquis emundarum narium Philologus credat, Curtium uberrimæ facundiæ ac prudentiæ Scriptorem, in quo limpida ac florida omnia, coactum nihil, (etsi, prout falsè tamen putatur, *post renatas* demum *litteras* suam condidisset historiam) *Gualterum* hunc imitandum sibi proposuisse, hominem iis temporibus non aded indoctum quidem, adhuc tamen barbarum, quem Alanus in Anti-Claudiano suo *Mævium*, h. e. Poëtam malum, vocat illis versibus:

-- Priami fortunas intonat illic

Mævius, in cælis audens os ponere mutum,

Gesta ducis Macetum tenebroſi carminis umbrâ

Pingere dum tentat, in primo limine fessus

Hæret, & ignavam queritur torpescere Musam.

Quin contrarium potius nobiscum sentit Nobilissimus & à Viro Clarissimo magni æstimatus *Barthius*, in *Animadvers.* ad *Claudianum* pag. 1165, si scribens: *Certe Curtio clementior Romano ævo barbaries ipsa fuerit, quæ mediæ & densissima nomen ejus celebre fuit, ut versificator Galterus plurima expresserit, scilicet ex Curtio, non Curtius ex Galtero.* Et in *Adversar.* Lib. II. cap. XVI p. 2466, hæc leguntur verba: *Geminus Mazæi liberos agnoscit Philippus Galterus, qui ipsa Curtii verba ponere amat Lib. V:*

Ecce Vir illustris, stipatus prole gemella,

impiger occurrit Mazæus transfuga &c.

(Etsi in viso à me MSto Codice, cui titulus: *Historiarum rerumque bellicarum Alexandri Magni Macedonis, Græcorum Regis, Libri X* Carmine heroico magnificè doctèque conscripti, auctore *Gualtero Castellienſi*; Poëta quondam Clarissimo, ad R. D. *Gwillermum olim Senonenſem, postea verò Archiepiscopum in Gallis Remensem* &c. nec non in typis exscripto exemplari, quod prodit A. 1513 hoc

B 3

titu-

titulo: *Alexandri Magni Regis Macedonum Vita, per Gualtherum Episcopum Insulanum heroico carmine elegantissime scripta, legatur: Ecce Vir illustis, stipatus prole beata &c*

Et pag. 2467 Adversar. ubi verba Curtii de Babylone adducuntur, post paulò hæc commentatur Barthius: *Non de suis temporibus aut Alexandri, loquitur Curtius, sed de Semiramidis. Libet verò commendare prudentiam Philippi Galteri, qui descriptionem hanc celeberrimam urbis (intellige apud Curtium) cum assequi verfu desperaret, cantè admodum transit. Et sanè transit nonnulla Gvalterus, quæ Curtius in Historia sua accuratius multò diligentia, atq; uberiore interseruit facundia; ordinem tamen rerum gestarum, ut dixi, haud facilè deseruit, & verba Historici, quantum metri ligamen concesserat, retinuit. Vnum alterumq; specimen, cum Poëta hic in paucissimorum verferet manibus, dare lubet, quò rei dispalescat veritas. Evolvat quis e. g. ap. Curtium Lib. III cap. I. n. 14. & seqq. historiam de Nodo Gordio, his conceptam verbis: Alexander urbe in suam ditionem redacta, Jovis templum intrat. Vehiculum, quo Gordium Mide patrem vestrum esse constabat, adspexit - Oraculi sortem veclufit, vel implevit. Hæc verfu ita expressit Gvalterus Lib. II:*

*Hic Jovis in templo Mide patris alta coruscant
plaustra, jugumq; vetus Asia fatale. sed ejus
funtibus inter se cocuntibus arce (MS. Cod. arte) latentè
complosisq; iterum. spaciòso tempore nemo
vel reperire caput poterat, vel solvere nodos.
Certa fides urbis, ita disposuisse tenacem
Fatorum seriem: qui vincula solveret, illum
regno totius Asia debere potiri.*

*Movit Alexandrum supplendi fat a cupido,
at tollensq; jugum nexum dissolvere tentat,
luctatusq; brevi, cum se contendere frustra
aspicit, astantæ ne triste reverberet omen,*

Quid

*Quid refert inquit proceres, quæ scilicet arte
quorve modo tacite pateant enigmata sortis?
Dixit. Sarrepto nodos mucrone resolvit,
unde vel elufit sortem, vel forte reclufit.*

In cap. III Lib. ejusdem I. apud Curtium, num. 9 & seqq. ubi Ordo agminis Persici his traditur verbis: *Ordo autem agminis erat talis. Ignis, quem ipsi sacrum & æternum vocabant, argenteis altaribus præferebatur. - Currum deinde Jovis sacratum albescentes vehebant equi &c Gvalterus Lib. eod. II:*

*Ignem quem Persa sacrum æternumq; vocabant,
axibus auratis argentea prætulit ara.*

Alba Jovis currus series ducebat eorum &c

Plura, imò Carmen univèrsum, cum Historia Curtii longè tamen ampliore, Lector impiger conferre, si velit, potest.

XVI

Tertius, quæ ante renatas literas Curtii mentionem injecit, ab ipso etiam Barthio producit in Animadvers. suis ad Claudianū pag. 1165, *Jacobus de Cessolis*, hisce verbis: *Est apud nos scriptus liber Jacobi de Cessolis, Lombardi, de Ludo Scachiorum, qui primum Curtii Librum in testimonium citat. Vixit is Jacobus annis abhinc CCC. Liber iste de Ludo Schachorum, sive de Moribus hominū Officiisq; Nobilium, impressus postea est Mediolani A. 1467. Nihil jam dicamus de Veteris MSSis Curtii Codicibus, quorum novendecim solus comémorat Freinshemius in Comment. sui cap. III. Hos Codices omnes, imò plures, post renatas demum literas, jamq; inventam seculo quinto lecitimo Typographiam, descriptos, inq; varias Germaniæ, Angliæ, Italiæ bibliothecas translatos esse, quis probaverit, quæso, nobisq; firmiter perfsaverit?*

XVII.

Equidem Auctorem Veterem, qui ex Q. Curtii scriptis citaverit quidquam, producere, fateor, jam possum neminem; ipseq; *Freinshemius* id in Commentar. cap. II. confirmat,

mat, neminem adhuc quidquam, apud veterem auctorem reperisse ex Curtio citatum. Verum dic fodes, quis hominum eruditorum de se iactare possit, quod, secundum verba Juvenalis,

*legerit historias, auctores noverit omnes,
tanquam unguis digitosa, suos?*

Imò si vel concesserim, in Scriptoribus Veteribus hodie-
num extantibus nihil ex Curtio citatum reperiri; quot ta-
men Rei Græcæ & Romanæ Scriptores, quot ex illis eti-
am, qui res gestas Alexandri speciatim pertexuerunt, fato-
rum invidiâ vel perierunt, vel laceri ad nostras pervene-
runt manus, quorum forsitan unus & item alter potuit ex Cur-
tio quidquam allegasse? Quin & laudandam imò lynceam
Freinshemii & aliorum indutriam, quædam de Curtio testi-
monia veterum hodieq; superstitum, possunt hætenus effu-
gisse, quæ Tempus, si nondum invenit, olim forsitan inve-
niet. B. Freinshemium, quàm optimè quidem de Curtio
nostro promeritum, ut hominem tamen, non vidisse ac per-
vidisse omnia, vel inde patet, quod Curtianas inter Editiones
cap. III. Commentar. sui, Lugdunensem omiserit *Jacobi Rous-
sini* A. C. 1604, cum duorum, qui desiderabantur, librorum
supplemento, & præfatione S. G. ad Johan. Paludanum scri-
pta An. 1594. Adhæc inter Scriptores Rerum Alexandri
cap. IV. præter *M. Qualichinum*, (quem solum reliquis super-
addit Vir Clarissimus thes. XXVII) silentio etiam præterie-
rit *Andracydem*, *Appianum Alexandrinum*, *Christoph. Rossinum*,
Clementem, Apuleji familiarem, *Heraclidem*, rerum Alex. M.
Scriptorem à Plutarcho laudatum, pluresq; alios, de quibus
vid. Reines. Epist. 38. ad Rupertum pag. 311 & seqq. ipsumq;
Rupertum in Observat. ad Besoldi Synopsis pag. 178 & seqq.
Quid? quod ipse Freinshemius, nihil argumento hoc, à silen-
tio veterum defumto, absterritus, in Præfatione ad Joach. Vi-
cofortium Eqv. editioni Curtianæ majori præfixa, apertè
pro-

profitetur, Arrianum, Plutarchum, & auctorem illorum, è quibus Sup-
plementum suum depromsit, plerosq; post Curtium vixisse; inq; Not.
ad Locum illum Curtii Lib. X. c. 9., Historicum nostrum ante Tra-
janum scripsisse existimat, & ex diversis eruditorum opinionibus il-
lam, quæ Vespasiani temporibus eundem adscribit, meliorem judicat.
Deniq; cum

summa petat livor, persent altissima venti,

possunt fortasse plures Scriptorum veterum quæsi de compa-
ctò conspirasse ad nitidissimi Curtii famam nomenq; suppressendum; aut ob
paucitatem ac defectum Codicum Curtianorum, Historiæ ejus de-
meminisse. Corn. Taciti libros M. Claudius Tacitus Imperator de-
cies quotannis describi, inq; Bibliothecis publicis collocari jussit, ne
perirent; & tamen ex Taciti scriptis, uti supra dictum, Grammatici
veteres nil quidquam unquam citarunt; ejusq; præter Plinium Jun.
coævum ac familiarem, vix totidem Scriptores veteres meminerunt,
quot divitis ostia Nili.

XVIII.

Sed quæcumq; tandem apud Veteres istius de Historia Curtiana
silentii causa fuerit, sufficiat, è Veteribus Corn. Tacitum, Plinium Jun.
& Suetonium *Curtii Ruffi* ipsius meminisse. Hunc enim sive à tri-
bus illis simul, sive ab uno alteroq; ex his tribus, laudatum Curtium,
Philologi insigniores, ii præsertim, qui politissimum dicendi genus ac
purissimam Latinitatem certum ævi argumentum arbitrantur, pro
Auctore Historiæ Alexandræ tamdiu opinor, habere, eumq; inter
nobilissimos elegantissimosq; seculi post N. C. primi Scriptorum nu-
merare possunt, quæ tandem pars ad versa evidentibus atq; invictis argu-
mentis probaverit negativam. Imò nobis hæc saltem vice suffecerit,
fatis luculenter ostendisse, Q. Curtii R. Historiam de Alexandro M.
ante renatas literas utiq; fuisse conscriptam; quod primario erat de-
monstrandum.

ADDITAMENTA.

I.

Non commisit errorem Geographicum Curtius, (uti quidem putat Vir Cla-
rissimus th. 24. Dissert. suæ) quando Lib. V. cap. I. num. 15. de Tigri & Eu-
phrate verba faciens scribit: *Idem per Babyloniorum fines in Rubrum mare
prorumpunt.* Sumit enim Curtius in re Geographica versatissimus To-
tum pro Parte. Sinus Persicus est pars Maris Rubri sive Erythræi. Ita namq;
di-

disertè Phil. Cluverius in Introduct. Geograph. Lib. I. cap. X §. 3, scribit: *Inde à meridie est Oceanus Indicus, quæ Indos, Persas atq. Arabas Æthiopsq. ab Oriente alluit. -- Quæ Persidem tangit, Persicum mare: mox Arabicum, quæ Arabiam ab Austro percutit. -- At totum hoc mare Indicum, quod Gangeticum, Persicum, Arabicum & Æthiopicum nominibus distinguitur, alio nomine Mare Rubrum Latinis, Græcè Erythraum dicitur. Rectè, & planè ad mentem Plinii, qui Lib. VI. Hist. Nat. cap. 23 sub fin. hæc habet: Regio vocatur Armuzia. Oppida Carmania, Zetis & Alexandria. Irrumpit deinde & in hac parte geminum mare terras, quod Rubrum dixeret nostri, Græci Erythraum, à Rege Erythra &c. Et statim circa initium Cap. 24: Sed in duos dividitur Sinus: (sc. Mare Rubrum) Is, qui ab Oriente est, Persicum appellatur &c. Vid. etiam J. Lipsius de Magnitud. Rom. Lib. I. cap. 3. p. m. 19. 20.*

II.

Ad Th. XXIIIX. Dissert. Viri Cl. seque. notentur: Quam ob causam à Jo. Henr. Bœclero in Commentatione posthuma de Scriptoribus Græcis & Latinis iudicium de Q. Curtio Rufo sit omissum, facile est hariolari. Bœclerus enim ibidem (1) ex instituti sui ratione, percontandos sibi tantum sumit Græcos Latinosq. Scriptores, eorumdemq. potiora scripta, quæ exstant; nec de omnibus suum promere voluit iudicium, quod nec fecit in mentione Epicteti, Velleji Paterculi, Asconii Pediani, Senecæ Tragicæ, Solini, ibid. pag. 54 & 55, ante & post Curtium allegatorum. (2) Alibi jam Celebratissimus Bœclerus amplè elatèq. suum de Curtio iudicium protulit, ut hic non opus fuerit actum agere. Vid. Dissertatio Ejus de Eloq. Politici, ubi in Part. II §. LI ait: *Inter Historicos sanè à nemine sibi plus adjumenti posse promittere Eloquentia Politica, quàm à Livio & Curtio. Sicut enim posterior Livio Curtius; Vespasiani demum ævo, uti videtur, vixit: ita optimi ævi scriptoribus ævari, & fortasse omnibus Historicis quodammodo anteferri potest. Magnificentior Livii, Sallustii gravior, Taciti profundior oratio. Curtius his omnibus prærior, tersior, accuratior est. Quod in moribus Livio tribuit Fabius, multò magis Curtio convenit. Electissima ejus verba; civiles & apte sententia: expostio mirifica, conciones expedita sacundia instructæ &c. Vid. ibid. etiam §. LII & LIII. Et in MSto Historiæ Univerf. à Christo nato per secula Syntagmate A. 1659. hæc tradidit idem immortalis Vir memoriæ: *Curtium Vespasiani ævo vendicat Rutgerus in aureo & illustri Variarum Lectio-num Opere. -- Auctor est deliciosissimus, qui planè aurium iudicio satisfacere vult, & in eo Livio superior. Conciat quog. iudicium Lipsii, qui putat eum militari tantum prudentia laude eximium esse, quem tamen certum est omnia aule mysteria tradere. &c.**

Seijs.

DISPUTATIONEM
CIRCULAREM

de

CORN. NEPOTE,

SUB PRÆSIDIO

DAN. GVIL. MOLLERI.

Histor. & Metaphys.

P. P.

pro viribus defendere annitetur

JOH. FRIDERICVS RVNCKEL,

Nidda-Haffus,

Altdorf. Kal. Xbris, A. 1683.

H. L. Q. C.

Literis HENRICA MEYERI, Univerf. Typographi.